

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 30. aprila 2024*

„Predhodno odločanje – Pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah – Direktiva 2014/41/EU – Evropski preiskovalni nalog v kazenskih zadevah – Pridobivanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo – Pogoji za izdajo – Storitve šifrirane telekomunikacije – EncroChat – Potreba po odločitvi sodnika – Uporaba dokazov, pridobljenih v nasprotju s pravom Unije“

V zadevi C-670/22,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu, Nemčija) z odločbo z dne 19. oktobra 2022, ki je na Sodišče prispela 24. oktobra 2022, v kazenskem postopku zoper

M. N.,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, L. Bay Larsen, podpredsednik, A. Prechal, K. Jürimäe (poročevalka), predsednici senatov, C. Lycourgos, T. von Danwitz, Z. Csehi, predsedniki senatov, in O. Spineanu-Matei, predsednica senata, M. Ilešič, J.-C. Bonichot, I. Jarukaitis, A. Kumin, D. Gratsias, sodniki, M. L. Arastey Sahún in M. Gavalec, sodnici,

generalna pravobranilka: T. Čapeta,

sodni tajnik: D. Dittert, vodja oddelka, in K. Hötzel, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 4. julija 2023,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Staatsanwaltschaft Berlin R. Pützhoven in J. Raupach, agenta,
- za M. N. S. Conen, Rechtsanwalt,
- za nemško vlado J. Möller, P. Busche in M. Hellmann, agenti,
- za češko vlado L. Halajová, M. Smolek in T. Suchá, agenti,
- za estonsko vlado M. Kriisa, agentka,

* Jezik postopka: nemščina.

- za Irsko M. Browne, Chief State Solicitor, M. A. Joyce in D. O'Reilly, agenta, skupaj z D. Fennellyjem, BL,
- za špansko vlado A. Gavela Llopis in A. Pérez-Zurita Gutiérrez, agentki,
- za francosko vlado G. Bain, R. Bénard, B. Dourthe, B. Fodda in T. Stéhelin, agenti,
- za madžarsko vlado M. Z. Fehér, agent,
- za nizozemsko vlado M. K. Bulterman, A. Hanje in J. Langer, agenti,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za švedsko vlado F.-L. Göransson in H. Shev, agentki,
- za Evropsko komisijo H. Leupold, M. Wasmeier in F. Wilman, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 26. oktobra 2023

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 2(c), člena 6(1) in člena 31 Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2014/41/EU z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah (UL 2014, L 130, str. 1) ter načel enakovrednosti in učinkovitosti.
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru kazenskega postopka zoper M. N. in se nanaša na zakonitost treh evropskih preiskovalnih nalogov, ki jih je izdalo Generalstaatsanwaltschaft Frankfurt am Main (generalno državno tožilstvo v Frankfurtu na Majni, Nemčija) (v nadaljevanju: generalno državno tožilstvo v Frankfurtu).

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2002/58/ES

- 3 Člen 15 Direktive 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 514) določa:

„Države članice lahko sprejmejo zakonske ukrepe, s katerimi omejijo obseg pravic in obveznosti, določenih v členu 5, členu 6, členu 8(1), (2), (3) in (4) ter členu 9 te direktive, kadar takšna omejitev pomeni potreben, primeren in ustrezen ukrep znotraj demokratične družbe za zaščito državne [nacionalne] varnosti (to je [d]rжавne varnosti), obrambe, javne varnosti in preprečevanje,

preiskovanje, odkrivanje in pregon kriminalnih dejanj ali nedovoljene uporabe elektronskega komunikacijskega sistema iz člena 13(1) Direktive [Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 15, str. 355)]. [...] Vsi ukrepi iz tega odstavka so v skladu s splošnimi načeli zakonodaje Skupnosti, vključno s tistimi iz člena 6(1) in (2) [PEU].“

Direktiva 2014/41

4 V uvodnih izjavah 2, od 5 do 8, 19 in 30 Direktive 2014/41 je navedeno:

„(2) V skladu s členom 82(1) [PDEU] temelji pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah v [Evropski u]niji na načelu vzajemnega priznavanja sodb in sodnih odločb, ki od zasedanja Evropskega sveta v Tampereju 15. in 16. oktobra 1999 običajno predstavlja temelj pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah v Uniji.

[...]

(5) Po sprejetju okvirnih sklepov [Sveta 2003/577/PNZ z dne 22. julija 2003 o izvrševanju sklepov o zasegu premoženja ali dokazov v Evropski uniji (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 185)] in [2008/978/PNZ z dne 18. decembra 2008 o evropskem dokaznem nalogu za namene pridobitve predmetov, dokumentov in podatkov za uporabo v kazenskih postopkih (UL 2008, L 350, str. 72)] je postalo jasno, da je obstoječi okvir za zbiranje dokazov preveč razdrobljen in zapleten. Zato je potreben nov pristop.

(6) V stockholmskem programu, ki ga je Evropski svet sprejel na zasedanju 10. do 11. decembra 2009, je Evropski svet menil, da bi bilo treba nadaljevati vzpostavljanje celovitega sistema za pridobivanje dokazov v čezmejnih primerih na podlagi načela vzajemnega priznavanja. Evropski svet je poudaril, da so obstoječi instrumenti na tem področju razdrobljeni in da je zato potreben nov pristop, ki bo temeljil na načelu vzajemnega priznavanja in hkrati upošteval prožnost tradicionalnega sistema medsebojne pravne pomoči. Zato je Evropski svet pozval, naj se vzpostavi celovit sistem, ki bo nadomestil vse obstoječe instrumente na tem področju, vključno z Okvirnim sklepom 2008/978/PNZ, ki bo v največji možni meri zajemal vse vrste dokazov ter vključeval roke za izvršitev in čim bolj omejil razloge za zavrnitev.

(7) Ta novi pristop temelji na enotnem instrumentu, imenovanem evropski preiskovalni nalog (EPN). EPN naj bi se izdajal za izvršitev enega ali več posebnih preiskovalnih ukrepov v državi, ki izvrši EPN (v nadaljnjem besedilu: država izvršiteljica), da bi se zbrali dokazi. To vključuje tudi pridobivanje dokazov, ki jih izvršitveni organ že ima.

(8) Področje uporabe EPN bi moralo biti horizontalno in bi se torej moralo uporabljati za vse preiskovalne ukrepe, namenjene zbiranju dokazov. Vendar so za ustanovitev skupne preiskovalne skupine in zbiranje dokazov v okviru te skupine potrebna posebna pravila, ki jih je primerneje obravnavati ločeno. Brez poseganja v uporabo te direktive bi bilo treba torej za to vrsto preiskovalnega ukrepa še naprej uporabljati obstoječe instrumente.

[...]

(19) Vzpostavitev območja svobode, varnosti in pravice v Uniji temelji na medsebojnem zaupanju in domnevi, da druge države članice spoštujejo pravo Unije in zlasti temeljne pravice. Kljub vsemu se lahko to domnevo izpodbija. Zato bi bilo treba izvršitev EPN zavrniti, če je mogoče utemeljeno domnevati, da bodo z izvršitvijo preiskovalnega ukrepa, predlaganega v EPN, kršene temeljne pravice zadevnega posameznika in da država izvršiteljica ne bo upoštevala svojih obveznosti glede varstva temeljnih pravic, priznanih v Listini [Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina)].

[...]

(30) Možnosti sodelovanja v okviru te direktive pri prestrezanju telekomunikacij ne bi smele biti omejene na vsebino telekomunikacij, temveč bi lahko zajemale tudi zbiranje podatkov o prometu in lokaciji, povezanih s takšnimi telekomunikacijami, kar bi pristojnim organom omogočilo, da izdajo EPN za pridobitev manj intruzivnih podatkov o telekomunikacijah. EPN, ki je izdan za pridobitev preteklih podatkov o prometu in lokaciji, povezanih s telekomunikacijami, bi moral biti obravnavan v skladu s splošno ureditvijo v zvezi z izvrševanjem EPN in se lahko glede na nacionalno pravo države izvršiteljice šteje za omejitveni preiskovalni ukrep.“

5 Člen 1 te direktive, naslovljen „Evropski preiskovalni nalog in obveznost njegove izvršitve“, določa:

„1. Evropski preiskovalni nalog (EPN) je sodna odločba, ki jo izda ali potrdi pravosodni organ države članice (v nadaljnjem besedilu: država izdajateljica) zaradi izvedbe enega ali več posebnih preiskovalnih ukrepov v drugi državi članici (v nadaljnjem besedilu: država izvršiteljica) z namenom pridobitve dokazov v skladu s to direktivo.

EPN se lahko izda tudi za pridobitev dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo.

2. Države članice izvršijo EPN na podlagi načela vzajemnega priznavanja in v skladu s to direktivo.“

6 Člen 2 navedene direktive, naslovljen „Opredelitev pojmov“, določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

(c) ‚odreditveni organ‘ pomeni:

- (i) sodnika, sodišče, preiskovalnega sodnika ali javnega tožilca, pristojnega v zadevnem primeru, ali
- (ii) kateri koli drug pristojni organ, ki ga določi država izdajateljica in deluje v posameznem primeru kot preiskovalni organ v kazenskem postopku, s pristojnostjo odreditve zbiranja dokazov v skladu z nacionalnim pravom. Poleg tega EPN, preden se ga pošlje izvršitvenemu organu in po preučitvi njegove skladnosti s pogoji za izdajo EPN iz te direktive, zlasti pogoji iz člena 6(1), potrdi sodnik, sodišče, preiskovalni sodnik ali javni tožilec države izdajateljice. Kadar je EPN potrdil pravosodni organ, se lahko ta organ šteje tudi za odreditveni organ za namene predložitve EPN.

(d) ‚izvršitveni organ‘ pomeni organ, ki je pristojen za priznanje EPN in zagotovitev njegove izvršitve v skladu s to direktivo in postopki, ki se uporabljajo v podobnih notranjih primerih. Za take postopke se lahko zahteva odobritev sodišča v državi izvršiteljici, če to določa nacionalno pravo te države.“

7 Člen 4 iste direktive, naslovljen „Vrste postopkov, za katere se lahko izda EPN“, določa:

„EPN se lahko izda:

(a) v zvezi s kazenskimi postopki, ki jih sprožijo pravosodni organi ali so lahko sproženi pred njimi, v zvezi z dejanjem, ki je kaznivo po nacionalnem pravu države izdajateljice;

[...]“

8 Člen 6 Direktive 2014/41, naslovljen „Pogoji za izdajo in posredovanje EPN“, določa:

„1. Odreditveni organ lahko izda EPN le, kadar sta izpolnjena naslednja pogoja:

(a) izdaja EPN je nujna in sorazmerna za namene postopkov iz člena 4 ob upoštevanju pravic osumljenca ali obdolženca in

(b) preiskovalni ukrep(i), predviden(i) v EPN, bi lahko bil(i) pod istimi pogoji odrejen(i) tudi v podobnem notranjem primeru.

2. Odreditveni organ za vsak posamezen primer preveri, ali so pogoji iz odstavka 1 izpolnjeni.

3. Kadar izvršitveni organ upravičeno domneva, da pogoji iz odstavka 1 niso izpolnjeni, se lahko z odreditvenim organom posvetuje o pomembnosti izvršitve EPN. Po takem posvetovanju se lahko odreditveni organ odloči za umik evropskega preiskovalnega naloga.“

9 Člen 14 te direktive, naslovljen „Pravna sredstva“, določa:

„1. Države članice zagotovijo, da se pravna sredstva, ki so enakovredna tistim, ki so na voljo v podobnih notranjih primerih, uporabijo za preiskovalne ukrepe, predvidene v EPN.

[...]

7. Država izdajateljica upošteva uspešno izpodbijanje priznanja ali izvršitve EPN v skladu s svojim nacionalnim pravom. Države članice brez poseganja v nacionalne postopkovne predpise zagotovijo, da se v kazenskih postopkih v državi izdajateljici pri presoji dokazov, pridobljenih z EPN, spoštujeta pravica do obrambe in poštenost postopka.“

10 Člen 30 navedene direktive, naslovljen „Prestrežanje telekomunikacij s tehnično pomočjo druge države članice“, določa:

„1. EPN se lahko izda za prestrežanje telekomunikacij v državi članici, katere tehnična pomoč je potrebna.

[...]

7. Ob izdaji EPN iz odstavka 1 ali med prestrežanjem lahko odreditveni organ, kadar ima za to poseben razlog, zaprosi tudi za prepis, dekodiranje ali dešifriranje posnetka, če se s tem strinja izvršitveni organ.
8. Stroški, ki nastanejo ob uporabi tega člena, se krijejo v skladu s členom 21, razen stroškov prepisa, dekodiranja in dešifriranja prestreženih komunikacij, ki jih krije država izdajateljica.“
- 11 Člen 31 iste direktive, naslovljen „Uradno obvestilo države članice, v kateri se nahaja oseba, katere telekomunikacije se prestrezajo, in katere tehnična pomoč ni potrebna“, določa:
- „1. Kadar zaradi izvršitve preiskovalnega ukrepa prestrežanje telekomunikacij odobri pristojni organ ene države članice (v nadaljnjem besedilu: država članica, ki prestreza) in se naslov komunikacijskega priključka osebe, katere telekomunikacije se prestrezajo in določene v sklepu o prestrežanju, uporablja na ozemlju druge države članice (v nadaljnjem besedilu: obveščena država članica), katere tehnična pomoč za izvedbo prestrežanja ni potrebna, država članica, ki prestreza, uradno obvesti pristojni organ obveščene države članice:
- (a) pred prestrežanjem, kadar pristojni organ države članice, ki prestreza, ob njegovi odreditvi ve, da oseba, katere telekomunikacije se prestrezajo, je ali bo na ozemlju obveščene države članice;
 - (b) med prestrežanjem ali po njem, in sicer takoj ko izve, da oseba, katere telekomunikacije se prestrezajo, je ali je bila na ozemlju obveščene države članice.
2. Za uradno obvestilo iz odstavka 1 se uporabi obrazec iz Priloge C.
3. Pristojni organ obveščene države članice v primeru, ko prestrežanje ne bi bilo odobreno v podobnem notranjem primeru, brez odlašanja in najpozneje v 96 urah po prejemu uradnega obvestila iz odstavka 1 lahko uradno obvesti pristojni organ države članice, ki prestreza:
- (a) da prestrežanja ni mogoče izvesti ali da bo končano [da se prestrežanja ne sme izvesti ali da ga je treba končati], in
 - (b) da se po potrebi gradivo, ki je že bilo prestreženo, medtem ko je bila oseba, katere telekomunikacije se prestrezajo, na njenem ozemlju, ne sme uporabiti oziroma se sme uporabiti samo pod pogoji, ki jih določi. Pristojni organ obveščene države članice, seznanjeni pristojni organ države članice, ki prestreza, z razlogi, ki utemeljujejo navedene pogoje.
- [...]“
- 12 V členu 33 Direktive 2014/41, naslovljenem „Uradna obvestila“, so v odstavku 1 našteje informacije, ki jih je treba sporočiti in dati na voljo vsem državam članicam in Evropski pravosodni mreži (EJN), ustanovljeni s Skupnim ukrepom z dne 29. junija 1998 Sveta na podlagi člena K.3 Pogodbe o Evropski uniji o vzpostavitvi Evropske pravosodne mreže (98/428/PNZ) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 91).

Nemško pravo

- 13 Prestrežanje telekomunikacij za namene kazenskega pregona ureja Strafprozessordnung (StPO) (zakonik o kazenskem postopku, v nadaljevanju: StPO).

- 14 Člen 100a(1), od prvega do tretjega stavka, StPO dovoljuje nadzor komunikacij v realnem času, ki poteka v obliki „klasičnega“ nadzora nad telekomunikacijami, spremljanje komunikacij v realnem času z namestitvijo vohunske programske opreme na terminalsko opremo (prestrezanje telekomunikacij pri viru) in zaseg komunikacij, ki so bile dokončane in že posnete na napravo na dan izdaje sklepa Landgericht (deželno sodišče, Nemčija), s katerim je bil odrejen zadevni ukrep (omejena spletna preiskava). V skladu s členom 100b StPO je mogoče prebrati vse podatke, shranjene na terminalski opremi (spletna preiskava).
- 15 Vsi ti ukrepi predpostavljajo obstoj konkretnega suma, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, pri čemer se lahko odredijo le za nekatera kataloška kazniva dejanja, ki so navedena v členu 100a(2) in členu 100b(2) StPO.
- 16 Na podlagi člena 100e(1) in (2) StPO lahko poleg tega pristojno Landgericht (deželno sodišče) navedene ukrepe odredi le na predlog zadevnega državnega tožilstva. V zvezi s tem je na podlagi člena 100e(2) StPO v povezavi s členom 74a(4) Gerichtsverfassungsgesetz (GVG, zakon o organizaciji sodišč) z dne 12. septembra 1950 (BGBl. 1950 I, str. 455) za spletno preiskavo izključno pristojen posebni senat tega Landgericht (deželno sodišče).
- 17 Gesetz über internationale Rechtshilfe in Strafsachen (IRG, zakon o mednarodni pravni pomoči v kazenskih zadevah) z dne 23. decembra 1982 (BGBl. 1982 I, str. 2071) v različici, ki se uporablja za spor o glavni stvari (v nadaljevanju: IRG), ne določa izrecno organa, ki je pristojen za izdajo evropskih preiskovalnih nalogov. Evropski preiskovalni nalog za nadzor nad telekomunikacijami v tujini lahko tako s sklicevanjem na člen 161 StPO izda državno tožilstvo med preiskavo pred vložitvijo obtožnice.
- 18 Člen 91g(6) IRG, s katerim je v nemško pravo prenesen člen 31 Direktive 2014/41, določa, da mora pristojni organ, ki ga država članica uradno obvesti, da namerava izvesti ukrep prestrežanja na nemškem ozemlju, prepovedati izvajanje tega ukrepa ali uporabo prestreženih podatkov najpozneje v 96 urah ali določiti pogoje za uporabo teh podatkov, če navedeni ukrep v primerljivem primeru na nacionalni ravni ni dovoljen. Vendar v IRG ni natančno določeno, ali je treba o tem ukrepu uradno obvestiti pristojno Landgericht (deželno sodišče) ali zadevno državno tožilstvo. Člen 92d IRG ureja le krajevno pristojnost pristojnega organa.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 19 V okviru preiskave, ki so jo izvedli francoski organi, se je izkazalo, da so obdolžene osebe šifrirne prenosne telefone, ki delujejo na podlagi licence „EncroChat“, uporabljale za kazniva dejanja, povezana predvsem z nedovoljeno trgovino s prepovedanimi drogami. Ti prenosni telefoni so s posebno programsko opremo in spremenjeno strojno opremo omogočali, da se prek strežnika, nameščenega v Roubaixu (Francija), vzpostavi šifrirana komunikacija od konca do konca, ki je ni mogoče prestrezati s tradicionalnimi preiskovalnimi metodami (v nadaljevanju: storitev EncroChat).
- 20 Francoska policija je z dovoljenjem sodnika v letih 2018 in 2019 uspela shraniti podatke s tega strežnika. Ti podatki so omogočili, da je skupna preiskovalna skupina, ki je vključevala nizozemske strokovnjake, razvila programsko opremo v obliki „trojanskega konja“. Ta programska oprema je bila spomladi leta 2020 z dovoljenjem Tribunal correctionnel de Lille (kazensko sodišče v Lillu,

Francija) s simulirano posodobitvijo nameščena na navedeni strežnik in s tem na navedene prenosne telefone. Navedena programska oprema naj bi se nanašala na 32.477 od skupno 66.134 registriranih uporabnikov v 122 državah, od tega približno 4600 v Nemčiji.

- 21 Predstavniki Bundeskriminalamt (zvezni urad kriminalistične policije, Nemčija, v nadaljevanju: BKA) in generalnega državnega tožilstva v Frankfurtu ter predstavniki, med drugim, francoskih in nizozemskih organov ter organov Združenega kraljestva so se 9. marca 2020 udeležili videokonference, ki jo je organizirala Agencija Evropske unije za pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah (Eurojust). Na tej konferenci so predstavniki francoskih in nizozemskih organov seznanili predstavnike organov drugih držav članic o preiskavi, ki so jo izvedli zoper družbo za upravljanje šifriranih prenosnih telefonov, in o nameravanem ukrepu prestrežanja podatkov, vključno s podatki s prenosnih telefonov, ki niso na francoskem ozemlju. Predstavniki nemških organov so izrazili zanimanje za podatke nemških uporabnikov.
- 22 BKA je v uradnem obvestilu z dne 13. marca 2020 napovedal začetek preiskave zoper neznano skupino uporabnikov storitve EncroChat zaradi domnevnega organiziranega prometa z nezanimljivo količino prepovedanih drog in zaradi hudodelskega združevanja. BKA je začetek te preiskave utemeljil s pojasnilom, da sama uporaba storitve EncroChat vzbuja sum storitve hudih kaznivih dejanj, zlasti organiziranja trgovine s prepovedanimi drogami.
- 23 Na podlagi tega obvestila je generalno državno tožilstvo v Frankfurtu 20. marca 2020 pod oznako „Nujno“ uvedlo preiskavo zoper X (v nadaljevanju: postopek UJs).
- 24 BKA je 27. marca 2020 prek sistema za varno izmenjavo informacij Agencije Evropske unije za sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (Europol), imenovanega „Secure Information Exchange Network Application“ (SIENA), prejel sporočilo, ki ga je skupna preiskovalna skupina poslala policijskim organom držav članic, zainteresiranim za podatke iz storitve EncroChat. Pristojni organi teh držav članic so bili pozvani, da pisno potrdijo, da so bili obveščeni o metodah, uporabljenih za zbiranje podatkov s prenosnih telefonov na njihovem nacionalnem ozemlju. Pristojni organi so morali tudi jamčiti, da bodo posredovani podatki v prvi fazi načeloma uporabljeni samo za operativne namene in da se bodo za tekoče preiskovalne postopke uporabili šele po odobritvi držav članic skupne preiskovalne skupine. Po navedbah predložitvenega sodišča je BKA zahtevane potrditve posredoval v soglasju z generalnim državnim tožilstvom v Frankfurtu.
- 25 BKA je od 3. aprila do 28. junija 2020 dostopal do podatkov, ki so bili dnevno objavljeni na strežniku Eurola in ki so se nanašali na prenosne telefone, uporabljene v Nemčiji.
- 26 Generalno državno tožilstvo v Frankfurtu je 2. junija 2020 v okviru postopka UJs s prvim evropskim preiskovalnim nalogom francoske organe zaprosilo za dovoljenje, da v kazenskih postopkih brez omejitev uporabijo podatke storitve EncroChat. Svojo prošnjo je utemeljilo s tem, da je Europol obvestil BKA, da je bilo v Nemčiji s prenosnimi telefoni, opremljenimi s to storitvijo, storjenih veliko število zelo hudih kaznivih dejanj, vključno z uvozom nezanimljive količine prepovedanih drog in trgovino z njimi, ter da so osebe, ki doslej niso bile identificirane, osumljene načrtovanja in storitve zelo hudih kaznivih dejanj v Nemčiji z uporabo šifriranih komunikacij.
- 27 Tribunal correctionnel de Lille (kazensko sodišče v Lillu) je na podlagi tega predloga dovolilo posredovanje in uporabo podatkov s prenosnih telefonov nemških uporabnikov, opremljenih s storitvijo EncroChat, v sodnem postopku. Na podlagi dveh dopolnilnih evropskih preiskovalnih

nalogov z dne 9. septembra 2020 oziroma 2. julija 2021 (v nadaljevanju skupaj z evropskim preiskovalnim nalogom z dne 2. junija 2020: evropski preiskovalni nalogi) so bili naknadno posredovani dodatni podatki.

- 28 Generalno državno tožilstvo v Frankfurtu je nato postopek UJs razdelilo tako, da je preiskovalne postopke zoper nekatere uporabnike, med katerimi je bila tudi oseba M. N., dodelilo lokalnim uradom državnega tožilstva. V tem okviru se Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu, Nemčija), ki je predložitveno sodišče, sprašuje, ali so evropski preiskovalni nalogi z vidika Direktive 2014/41 zakoniti.
- 29 Navedeno sodišče želi s prvim sklopom treh vprašanj ugotoviti, kateri organ je pristojen za sprejetje evropskih preiskovalnih nalogov.
- 30 V zvezi s tem naj bi Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče, Nemčija) v sklepu z dne 2. marca 2022, izdanem v okviru zadeve 5 StR 457/21 (DE:BGH:2022:020322B5STR457.21.0), razsodilo, da je generalno državno tožilstvo v Frankfurtu, ki opravlja preiskovalna dejanja v okviru postopka UJs, pristojno za izdajo evropskih preiskovalnih nalogov za posredovanje dokazov (v nadaljevanju: sklep zveznega sodišča z dne 2. marca 2022). Predložitveno sodišče se s to razlago ne strinja. Meni, da bi lahko v skladu s členom 6(1) Direktive 2014/41 v povezavi s členom 2(c) te direktive evropske preiskovalne naloge izdalo le sodišče.
- 31 Predložitveno sodišče se v zvezi s tem sklicuje na sodbi z dne 2. marca 2021, Prokuratuur (Pogoji za dostop do podatkov o elektronskih komunikacijah) (C-746/18, EU:C:2021:152), in z dne 16. decembra 2021, Spetsializirana prokuratura (Podatki o prometu in lokaciji) (C-724/19, EU:C:2021:1020). Natančneje, opira se na preudarke, ki naj bi jih Sodišče v sodni praksi, ki izhaja iz teh sodb, navedlo v okviru razlage člena 15(1) Direktive 2002/58 glede na temeljne pravice iz členov 7, 8 in 11 Listine. Po mnenju navedenega sodišča je to sodno prakso mogoče prenesti na razlago člena 6(1)(a) Direktive 2014/41.
- 32 Za dostop nemških organov pregona do podatkov iz storitve EncroChat na podlagi evropskih preiskovalnih nalogov bi morala veljati podobna merila kot za dostop do podatkov, ki se hranijo na podlagi člena 15(1) Direktive 2002/58. Dejstvo, da telekomunikacijski operater podatkov iz te storitve ni shranil na podlagi upravne odredbe, temveč so jih neposredno zbrali francoski organi pregona, naj ne bi upravičevalo drugačne rešitve. Nasprotno, zaradi tega naj bi bil poseg v temeljne pravice zadevnih oseb še hujši.
- 33 Poleg tega naj bi iz člena 2(c) Direktive 2014/41 izhajalo, da bi moral evropski preiskovalni nalog za namene kazenskega pregona ne glede na nacionalna pravila o pristojnosti v podobnem notranjem položaju vedno sprejeti sodnik, ki ni pristojen za konkretne preiskovalne ukrepe, kadar je treba v okviru preizkusa sorazmernosti iz člena 6(1)(a) te direktive opraviti kompleksno tehtanje zadevnih interesov in gre za hude kršitve temeljnih pravic.
- 34 Drugi in tretji sklop vprašanj, ki jih je postavilo predložitveno sodišče, se nanašata na vsebinske pogoje, ki veljajo za sprejetje evropskega preiskovalnega naloga.
- 35 Navedeno sodišče meni, na prvem mestu, da evropski preiskovalni nalog, s katerim se zahteva dostop do podatkov, pridobljenih s prestrezanjem telekomunikacij za namene kazenskega pregona, pogoja nujnosti in sorazmernosti iz člena 6(1)(a) Direktive 2014/41 izpolnjuje le, če za vsako zadevno osebo obstaja sum glede sodelovanja pri hudem kaznivem dejanju, pri čemer ta sum temelji na konkretnih dejstvih.

- 36 Navedeno sodišče se v zvezi s tem ne strinja s stališčem zveznega sodišča iz sklepa z dne 2. marca 2022, v skladu s katerim naj bi za sprejetje evropskih preiskovalnih nalogov zadoščal zgolj neopredeljen sum o večkratnih kršitvah. Svoje dvome opira na sodno prakso Sodišča v zvezi z zakonitostjo hrambe podatkov, zlasti na presoje v zvezi s sorazmernostjo v smislu člena 15(1) Direktive 2002/58, in se v zvezi s tem sklicuje na sodbi z dne 2. marca 2021, Prokuratuur (Pogoji za dostop do podatkov o elektronskih komunikacijah) (C-746/18, EU:C:2021:152, točke 39, 40 in 50), in z dne 5. aprila 2022, Commissioner of An Garda Síochána in drugi (C-140/20, EU:C:2022:258, točka 44). Temu naj ne bi bilo mogoče ugovarjati s sklicevanjem na to, da naj bi bilo varstvo temeljnih pravic zadevnih oseb v okviru notranjega postopka dovolj zagotovljeno z nacionalnimi pravili kazenskega postopka.
- 37 Vprašanje sorazmernosti evropskega preiskovalnega naloga se predložitvenemu sodišču zastavlja tudi z vidika pravice do poštenega sojenja, ki jo zagotavljata člen 47, drugi odstavek, Listine in člen 6(1) Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, podpisane 4. novembra 1950 v Rimu. Ta pravica naj bi zahtevala, da ima stranka v sodnem postopku dejansko možnost predstaviti svoje trditve v zvezi z dokazom. To naj bi veljalo zlasti, kadar dokazi izhajajo s tehničnega področja, na katerem pristojno sodišče in stranka v postopku nimata strokovnega znanja.
- 38 Na drugem mestu, predložitveno sodišče opozarja, da mora odreditveni organ v skladu s členom 6(1)(b) Direktive 2014/41 ukrep, naveden v evropskem preiskovalnem nalogu, preveriti glede na nacionalno pravo.
- 39 Vendar naj bi zvezno sodišče v sklepu z dne 2. marca 2022 odločilo, da se ta določba v postopku v glavni stvari ne uporablja. Navedena določba naj bi se nanašala le na evropski preiskovalni nalog, ki je namenjen zbiranju dokazov in ki ga je treba še izvršiti. Ta določba naj se ne bi uporabljala za evropski preiskovalni nalog, katerega namen je le posredovanje že zbranih dokazov. Preverjanje ukrepa glede na nacionalno pravo naj bi bilo torej odveč.
- 40 Predložitveno sodišče pa meni, nasprotno, da mora organ, ki izda evropski preiskovalni nalog, v tem primeru glede na nacionalno pravo preveriti preiskovalni ukrep, na podlagi katerega se podatki zbirajo. Povedano drugače, ta organ bi lahko z evropskim preiskovalnim nalogom zahteval dokaze, zbrane v državi izvršiteljici, le, če bi bil preiskovalni ukrep, na podlagi katerega so bili ti dokazi zbrani, dovoljen v državi izdajateljici v primerljivem notranjem primeru.
- 41 Četrty sklop vprašanj, ki jih je postavilo predložitveno sodišče, se nanaša na razlago člena 31 Direktive 2014/41.
- 42 Navedeno sodišče meni, da mora država članica, kadar želi prestrezati telekomunikacije oseb, ki so na nemškem ozemlju, v skladu s tem členom pristojni nemški organ obvestiti o načrtovanem prestrezanju pred začetkom izvajanja ukrepa ali takoj, ko izve, kje so te osebe.
- 43 Zvezno sodišče naj bi se v sklepu z dne 2. marca 2022 spraševalo o tem, ali francoski ukrep pridobivanja podatkov pomeni „prestrezanje telekomunikacij“ v smislu člena 31(1) Direktive 2014/41. Predložitveno sodišče meni nasprotno. Meni namreč, da bi morali francoski preiskovalni organi o ukrepu prikritega poseganja v nemške prenosne telefone, opremljene s storitvijo EncroChat, pristojni nemški organ uradno obvestiti pred izvedbo tega ukrepa.

- 44 Čepprav nemška zakonodaja določa krajevno pristojnost tega organa, pa naj v njej ne bi bilo natančno določeno, ali je treba tako obvestilo nasloviti na Landgericht (deželno sodišče) ali na zadevno državno tožilstvo. V zvezi s tem naj bi v nemški sodni praksi in doktrini o tej temi obstaja polemika. Predložitveno sodišče naj bi bilo naklonjeno razlagi pojma „pristojni organ“ iz člena 31(1) Direktive 2014/41 v smislu, da lahko označuje le organ, ki je neodvisen od kakršnih koli navodil in ni zainteresiran za podatke, namenjene preiskavi, kar pomeni, da gre torej za sodišče.
- 45 V primeru čezmejnih ukrepov, ki se izvajajo na celotnem ozemlju Unije in se izvajajo v interesu več držav članic hkrati, sta namreč pojem „evropski nalog za preiskavo“ v smislu člena 2(c) Direktive 2014/41 in pojem „uradno obvestilo“ iz člena 31 te direktive v veliki meri zamenljiva. Zato bi bilo treba spodbujati približevanje pristojnosti organov, pristojnih za te ukrepe.
- 46 Predložitveno sodišče se sprašuje tudi o cilju varstva suverenosti držav članic, ki naj bi se uresničeval s členom 31 Direktive 2014/41, ob upoštevanju posebej velike občutljivosti tajnega poseganja v komunikacije.
- 47 Peti sklop postavljenih vprašanj se nanaša na posledice morebitne kršitve prava Unije z vidika načel enakovrednosti in učinkovitosti.
- 48 Predložitveno sodišče navaja, da nacionalne odločbe, ki naj bi bile izdane v zvezi s podatki, pridobljenimi z uporabo storitve EncroChat, temeljijo na stališču, na eni strani, da je te podatke mogoče uporabiti in, na drugi strani, da je treba, če bi lahko prišlo do kršitev prava Unije, ob upoštevanju teže kaznivih dejanj, ugotovljenih na podlagi navedenih podatkov, vseeno dati prednost kazenskemu pregonu.
- 49 Vendar navedeno sodišče dvomi o skladnosti tega pristopa s pravom Unije, zlasti z načeloma enakovrednosti in učinkovitosti.
- 50 V zvezi z načelom enakovrednosti navedeno sodišče poudarja, da v skladu z nemškimi pravili kazenskega postopka podatkov, zbranih z ukrepom prisluškovanja telefonskim pogovorom, sprejetim ob neupoštevanju pristojnosti, ki je pridržana sodniku na tem področju, in ob neobstoju konkretnega suma storitve kataloškega kaznivega dejanja, ni mogoče uporabiti.
- 51 V zvezi z načelom učinkovitosti naj bi iz sodbe z dne 2. marca 2021, Prokuratuur (Pogoji za dostop do podatkov o elektronskih komunikacijah) (C-746/18, EU:C:2021:152, točka 43), izhajalo, da bi bilo cilj preprečitve, da bi nezakonito pridobljeni podatki in dokazi povzročili nepotrebno škodo osebi, osumljeni storitve kaznivega dejanja, mogoče doseči ne le s prepovedjo uporabe teh podatkov in dokazov, temveč tudi z upoštevanjem njihove nezakonitosti pri presoji dokazov ali pri odmeri kazni.
- 52 Po mnenju predložitvenega sodišča naj bi prepoved uporabe teh dokazov izhajala neposredno iz načela učinkovitosti prava Unije. Ta prepoved naj bi se uporabljala v postopku v glavni stvari, ker naj bi bilo splošno načelo pravice do poštenega sojenja kršeno z več vidikov in zlasti z dejstvom, da podatkov, zahtevanih z evropskimi preiskovalnimi nalogi, zaradi oznake tajnosti „secret défense“, ki so jim jo dodelili francoski organi, ni mogel preveriti tehnični izvedenec.
- 53 Poleg tega navedeno sodišče na podlagi sodb z dne 6. oktobra 2020, La Quadrature du Net in drugi (C-511/18, C-512/18 in C-520/18, EU:C:2020:791, točka 141), z dne 2. marca 2021, Prokuratuur (Pogoji za dostop do podatkov o elektronskih komunikacijah) (C-746/18, EU:C:2021:152,

točka 50), in z dne 5. aprila 2022, Commissioner of An Garda Síochána in drugi (C-140/20, EU:C:2022:258, točka 65), sklepa, da cilj boja proti hudim kaznivim dejanjem ne more upravičiti splošne in neselektivne hrambe osebnih podatkov. Takšni nezakonito in brez razloga hranjeni podatki naj bi bili izvzeti iz poznejšega dostopa organov pregona, četudi jih je treba uporabiti za razjasnitev hujših dejanj v konkretnem primeru.

54 V teh okoliščinah je Landgericht Berlin (deželno sodišče v Berlinu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Razlaga pojma ‚odreditveni organ‘ iz člena 6(1) [Direktive 2014/41] v povezavi s členom 2(c) te direktive

- (a) Ali mora evropski preiskovalni nalog za pridobitev dokazov, ki v državi izvršiteljici (v obravnavani zadevi: Francija) že obstajajo, izdati sodnik, če bi v skladu s pravom države izdajateljice (v obravnavani zadevi: Nemčija) v podobnem notranjem primeru moral zadevno zbiranje dokazov odrediti sodnik?
- (b) Podredno: ali to velja vsaj v primeru, ko je država izvršiteljica zadevni ukrep zbiranja izvedla na ozemlju države izdajateljice, da bi nato pridobljene podatke dala na voljo preiskovalnim organom v državi izdajateljici, ki so zainteresirani za podatke, za namene kazenskega pregona?
- (c) Ali mora evropski preiskovalni nalog za pridobitev dokazov ne glede na nacionalna pravila o pristojnosti države izdajateljice izdati sodnik (ali neodvisni organ, ki ni vključen v kazenske preiskave) vedno, kadar gre za resen poseg v temeljne pravice najvišjega pomena?

2. Razlaga člena 6(1)(a) Direktive 2014/41

- (a) Ali člen 6(1)(a) Direktive 2014/41 nasprotuje evropskemu preiskovalnemu nalogu za posredovanje podatkov, pridobljenih s prestrežanjem telekomunikacij – zlasti podatkov o prometu in lokaciji ter zapisov vsebin komunikacije – ki so v državi izvršiteljici (Francija) že na voljo, če je prestrežanje, ki ga je izvedla država izvršiteljica, zajelo vse uporabnike priključka za komunikacijsko storitev, če se z evropskim preiskovalnim nalogom zahteva posredovanje podatkov z vseh priključkov, ki se uporabljajo na ozemlju države izdajateljice, ter če niti ob odreditvi in izvedbi ukrepa prestrežanja niti ob izdaji evropskega preiskovalnega naloga ni bilo konkretnih indicev, da so ti posamezni uporabniki storili huda kazniva dejanja?
- (b) Ali člen 6(1)(a) Direktive 2014/41 nasprotuje takšnemu evropskemu preiskovalnemu nalogu, če celovitosti podatkov, pridobljenih z ukrepom prestrežanja, ni mogoče preveriti zaradi obsežnih zahtev glede tajnosti s strani organov države izvršiteljice?

3. Razlaga člena 6(1)(b) Direktive 2014/41

- (a) Ali člen 6(1)(b) Direktive 2014/41 nasprotuje evropskemu preiskovalnemu nalogu za posredovanje podatkov, povezanih s telekomunikacijami, ki so v državi izvršiteljici (Franciji) že na voljo, če ukrep prestrežanja, ki ga je izvedla država izvršiteljica in s katerim so bili zbrani podatki, v skladu s pravom države izdajateljice (Nemčija) v podobnem notranjem primeru ne bi bil dopusten?
- (b) Podredno: ali to vsekakor velja, kadar je država izvršiteljica izvajala nadzor na ozemlju države izdajateljice in v njenem interesu?

4. Razlaga člena 31(1) in (3) Direktive 2014/41

- (a) Ali je ukrep, ki je povezan s prikritim posegom v terminalske naprave in je namenjen pridobivanju podatkov o prometu, lokaciji in komunikaciji, povezanih s spletno komunikacijsko storitvijo, prestrezanje telekomunikacij v smislu člena 31 Direktive 2014/41?
 - (b) Ali je treba uradno obvestilo v skladu s členom 31(1) Direktive 2014/41 vedno nasloviti na sodnika oziroma ali to velja vsaj, kadar bi lahko ukrep, ki ga načrtuje država, ki prestreza (Francija), v skladu s pravom obveščene države (Nemčija) v podobnem notranjem primeru odredil le sodnik?
 - (c) Če je namen člena 31 Direktive 2014/41 tudi individualno varstvo zadevnih uporabnikov telekomunikacij, ali se to varstvo nanaša tudi na uporabo podatkov za kazenske pregone v obveščeni državi (Nemčija), in če je tako, ali je ta namen enakovreden nadaljnjemu namenu, ki se nanaša na varstvo suverenosti obveščene države članice?
5. Pravne posledice pridobivanja dokazov v nasprotju s pravom Unije
- (a) Ali lahko v primeru pridobitve dokazov z evropskim preiskovalnim nalogom, ki je v nasprotju s pravom Unije, prepoved uporabe dokazov izhaja neposredno iz načela učinkovitosti prava Unije?
 - (b) Ali v primeru pridobitve dokazov z evropskim preiskovalnim nalogom, ki je v nasprotju s pravom Unije, načelo enakovrednosti iz prava Unije privede do prepovedi uporabe dokazov, če ukrep, na podlagi katerega so bili zbrani dokazi v državi izvršiteljici, v državi izdajateljici v primerljivem primeru na nacionalni ravni ne bi smel biti odrejen, dokazov, zbranih s takim nezakonitim nacionalnim ukrepom, pa v skladu s pravom države izdajateljice ne bi bilo mogoče uporabiti?
 - (c) Ali je v nasprotju s pravom Unije, zlasti z načelom učinkovitosti, če se uporaba dokazov v kazenskem postopku, katerih pridobitev je bila v nasprotju s pravom Unije prav zato, ker ni obstajal sum storitve kaznivega dejanja, v okviru tehtanja zadevnih interesov upraviči s težo kaznivih dejanj, ki so bila prvič ugotovljena na podlagi analize teh dokazov?
 - (d) Podredno: ali iz prava Unije, zlasti iz načela učinkovitosti, izhaja, da kršitve prava Unije pri pridobivanju dokazov v nacionalnem kazenskem postopku ne morejo ostati povsem brez posledic, tudi v primeru hudih kaznivih dejanj, in jih je zato treba upoštevati v korist obdolženca vsaj na ravni ocenjevanja dokazov ali v okviru določitve kazni?“

Postopek pred Sodiščem

- 55 Predložitveno sodišče je predlagalo, naj se ta predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po hitrem postopku na podlagi člena 105 Poslovnika Sodišča.
- 56 V utemeljitev svojega predloga navaja, da je treba postopek v glavni stvari obravnavati kot posebej nujen. Če se namreč nacionalni nalog za prijetje, izdan zoper H. N., v kratkem ne bi izvršil, bi podaljšanje postopka, ki se mu je mogoče izogniti in ga je mogoče pripisati državi, lahko povzročilo razveljavitev tega naloga za prijetje. Odločba Sodišča naj bi se poleg tega nanašala na številne podobne postopke v teku.
- 57 Člen 105(1) Poslovnika določa, da lahko predsednik Sodišča, če je treba zadevo zaradi njene narave obravnavati v kar najkrajšem času, na predlog predložitvenega sodišča ali izjemoma po uradni dolžnosti po opredelitvi sodnika poročevalca in generalnega pravobranilca odloči, da se z odstopanjem od določb tega poslovnika predlog za sprejetje predhodne odločbe obravnava po hitrem postopku.

- 58 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je tak hitri postopek postopkovni instrument, namenjen odzivu na položaj izjemne nujnosti (sodba z dne 21. decembra 2021, *Randstad Italia*, C-497/20, EU:C:2021:1037, točka 37 in navedena sodna praksa).
- 59 V obravnavani zadevi je predsednik Sodišča 16. novembra 2022 po opredelitvi sodnice poročevalke in generalne pravobranilke odločil, da predlog iz točke 55 te sodbe zavrne.
- 60 Prvič, ker namreč M. N. ni bil izrečen ukrep odvzema prostosti, okoliščina, da mora predložitveno sodišče storiti vse potrebno, da zagotovi hitro rešitev zadeve v glavni stvari, ne more zadostovati za utemeljitev uporabe hitrega postopka na podlagi člena 105(1) Poslovnika (glej v tem smislu sklepa predsednika Sodišča z dne 7. oktobra 2013, *Rabal Cañas*, C-392/13, EU:C:2013:877, točka 15, in z dne 20. septembra 2018, *Minister for Justice and Equality*, C-508/18 in C-509/18, EU:C:2018:766, točka 13, ter sodbo z dne 13. julija 2023, *Ferrovienord*, C-363/21 in C-364/21, EU:C:2023:563, točka 46).
- 61 Drugič, pomembnost vprašanj ali dejstvo, da se ta vprašanja potencialno nanašajo na veliko število oseb ali pravnih položajev, kot taka nista razloga, ki bi pomenila izjemno nujnost, ki pa je potrebna za utemeljitev hitre obravnave (sklep predsednika Sodišča z dne 21. septembra 2004, *Parlament/Svet*, C-317/04, EU:C:2004:834, točka 11, in sodba z dne 21. decembra 2023, *GN* (Razlog za zavrnitev, ki temelji na otrokovi koristi), C-261/22, EU:C:2023:1017, točka 30).
- 62 Vendar je predsednik Sodišča odločil, da se bo ta zadeva na podlagi člena 53(3) Poslovnika obravnavala prednostno.

Dopustnost predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 63 *Staatsanwaltschaft Berlin* (državno tožilstvo v Berlinu, Nemčija) in več vlad, ki so Sodišču predložile stališča, trdijo, da nekatera vprašanja niso dopustna, saj so ta v bistvu bodisi hipotetična bodisi presplošna oziroma se nanašajo na presojo dejstev ali nacionalne zakonodaje.
- 64 V skladu z ustaljeno sodno prakso v okviru postopka, določenega v členu 267 PDEU, le nacionalni sodnik, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za izrečeno sodno odločbo, presoja – glede na posebnosti zadeve – tako nujnost pridobitve predhodne odločbe, da lahko izda sodbo, kot upoštevnost vprašanj, ki jih postavi Sodišču (glej v tem smislu sodbo z dne 16. decembra 1981, *Foglia*, 244/80, EU:C:1981:302, točka 15). Zato je Sodišče načeloma dolžno odločiti, če se predložena vprašanja nanašajo na razlago prava Unije (sodba z dne 20. septembra 2022, *VD in SR*, C-339/20 in C-397/20, EU:C:2022:703, točka 56).
- 65 Odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga postavi nacionalno sodišče, Sodišče lahko zavrne le takrat, kadar je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nikakršne zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, kadar gre za hipotetičen problem oziroma kadar Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja dalo uporabne odgovore (glej v tem smislu sodbi z dne 15. decembra 1995, *Bosman*, C-415/93, EU:C:1995:463, točka 61, in z dne 20. septembra 2022, *VD in SR*, C-339/20 in C-397/20, EU:C:2022:703, točka 57).
- 66 V obravnavani zadevi je iz predložitvenega sklepa vsekakor razvidno, da nekateri pomisleki nacionalnega sodišča dejansko izvirajo iz nacionalnega prava in da mora navedeno sodišče opraviti še nekatere presoje dejanskega stanja.

- 67 Vendar po eni strani iz ustaljene sodne prakse izhaja, da lahko nacionalna sodišča svobodno uporabijo možnost predložitve zadeve Sodišču v kateri koli fazi postopka, ki se jim zdi primerna. Izbira najprimernejšega trenutka za predložitev vprašanja za predhodno odločanje je namreč v njihovi izključni pristojnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 5. julija 2016, Ognyanov, C-614/14, EU:C:2016:514, točka 17 in navedena sodna praksa).
- 68 Po drugi strani pa je treba ugotoviti, da se postavljena vprašanja za predhodno odločanje nanašajo na razlago jasno opredeljenih določb prava Unije, ki so po mnenju navedenega sodišča pogoj za rešitev spora o glavni stvari. Ker v teh okoliščinah trditve, ki jih navajajo državno tožilstvo v Berlinu in vlade, iz točke 63 te sodbe ne zadostujejo za ugotovitev, da je očitno, da ta razlaga nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, je odgovor Sodišča na postavljena vprašanja nujen za rešitev spora o glavni stvari.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 69 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(c) in člen 6(1) Direktive 2014/41 razlagati tako, da mora evropski preiskovalni nalog za posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, nujno sprejeti sodnik, kadar bi moral v skladu s pravom države izdajateljice, če bi šlo za povsem notranji postopek v državi izdajateljici, začetno zbiranje teh dokazov odrediti sodnik.
- 70 Najprej je treba poudariti, da čeprav člen 6(1) Direktive 2014/41 prispeva k opredelitvi pogojev za izdajo evropskega preiskovalnega naloga, pa ne določa narave organa, ki lahko tak nalog izda.
- 71 V zvezi s tem iz člena 1(1) Direktive 2014/41 izhaja, da se lahko evropski preiskovalni nalog izda v dveh primerih. Tak nalog se tako lahko nanaša, prvič, na izvršitev enega ali več posebnih preiskovalnih ukrepov v drugi državi članici zaradi pridobitve dokazov ali, drugič, na pridobivanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, to je posredovanje teh dokazov pristojnim organom države izdajateljice. V vsakem primeru iz te določbe izhaja, da mora evropski preiskovalni nalog izdati ali potrditi „pravosodni organ“.
- 72 Vendar pojem „pravosodni organ“, uporabljen v tej določbi, v njej ni opredeljen. Iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba v tem okviru člen 1(1) Direktive 2014/41 razlagati v povezavi s členom 2(c) te direktive, ki za namene te direktive opredeljuje pojem „odreditveni organ“ (glej v tem smislu sodbo z dne 2. marca 2023, Staatsanwaltschaft Graz (Urad za davčne kazenske zadeve v Düsseldorfu), C-16/22, EU:C:2023:148, točki 27 in 28).
- 73 V zvezi s tem iz besedila člena 2(c)(i) navedene direktive izhaja, da ta določba izrecno določa, da je državni tožilec eden od organov, ki se tako kot sodnik, sodišče ali preiskovalni sodnik štejejo za „odreditveni organ“. Na podlagi iste določbe je opredelitev „odreditvenega organa“ pogojena zgolj s tem, da so sodišče in osebe, ki izvajajo funkcijo sodnika, preiskovalnega sodnika ali državnega tožilca, pristojni v zadevnem primeru (sodba z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo), C-584/19, EU:C:2020:1002, točki 50 in 51).
- 74 Če je torej državni tožilec na podlagi prava države izdajateljice v razmerah, ki so izključno notranje za to državo, pristojen, da odredi preiskovalni ukrep za posredovanje dokazov, s katerimi že razpolagajo pristojni nacionalni organi, spada pod pojem „odreditveni organ“ v smislu

člena 2(c)(i) Direktive 2014/41 za namene izdaje preiskovalnega naloga za posredovanje dokazov, s katerimi že razpolagajo pristojni organi države izvršiteljice (glej po analogiji sodbo z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo), C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 52).

- 75 Nasprotno pa, kadar po pravu države izdajateljice državni tožilec ni pristojen za odreditev takega ukrepa posredovanja dokazov, ki jih pristojni nacionalni organi že imajo – in torej zlasti kadar bi moral v povsem notranjem položaju tako posredovanje dovoliti sodnik, ker pomeni resen poseg v temeljne pravice zadevne osebe – državnega tožilca ni mogoče šteti za pristojni odreditveni organ v smislu te določbe (glej po analogiji sodbo z dne 16. decembra 2021, Spetsializirana prokuratura (Podatki o prometu in lokaciji), C-724/19, EU:C:2021:1020, točka 39).
- 76 V obravnavani zadevi nemška vlada trdi, da člen 100e(6), točka 1, StPO dovoljuje posredovanje dokazov na nacionalni ravni od enega nacionalnega preiskovalnega organa k drugemu. Poleg tega naj ta pravna podlaga, ki se razlikuje od pravne podlage, uporabljene za začetno zbiranje podatkov, ne bi zahtevala, da tako posredovanje odobri sodnik. Predložitveno sodišče, ki je edino pristojno za razlago nacionalnega prava, mora ugotoviti, ali gre za tak primer.
- 77 Glede na vse zgoraj navedene razloge je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 1(1) in člen 2(c) Direktive 2014/41 razlagati tako, da ni nujno, da evropski preiskovalni nalog za posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, sprejme sodnik, kadar bi moral na podlagi prava države izdajateljice, če bi šlo za povsem notranji postopek v tej državi, začetno zbiranje teh dokazov odrediti sodnik, vendar je za odreditev posredovanja navedenih dokazov pristojen državni tožilec.

Drugo in tretje vprašanje

- 78 V skladu z ustaljeno sodno prakso je v okviru sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, uvedena s členom 267 PDEU, naloga Sodišča dati nacionalnemu sodišču koristen odgovor, ki mu omogoča rešitev spora, o katerem odloča. V ta namen sme Sodišče po potrebi preoblikovati vprašanja, ki so mu bila predložena. V zvezi s tem mora iz vseh elementov, ki jih je predložilo nacionalno sodišče, in zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe razbrati elemente prava Unije, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora (glej v tem smislu sodbi z dne 13. decembra 1984, Haug-Adrion, 251/83, EU:C:1984:397, točka 9, in z dne 18. maja 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ in drugi, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 in C-397/19, EU:C:2021:393, točka 131).
- 79 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da se evropski preiskovalni nalogi iz postopka v glavni stvari nanašajo na to, da je državno tožilstvo v Frankfurtu od francoskih preiskovalnih organov pridobilo podatke, zbrane s prenosnih telefonov, opremljenih s storitvijo EncroChat, ki so jo uporabljali nemški uporabniki. Te podatke so ti organi zbrali po tem, ko so dobili dovoljenje francoskega sodnika.
- 80 Položaj, na katerega se nanašata drugo in tretje vprašanje za predhodno odločanje, se torej, kot je razvidno tudi iz teh vprašanj, nanaša izključno na drugi primer iz člena 1(1) Direktive 2014/41, in sicer na izdajo evropskega preiskovalnega naloga za posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo.

- 81 V zvezi s tem je iz predloga za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da se predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem sprašuje o vsebinskih pogojih za izdajo takega evropskega preiskovalnega naloga, ki so določeni v členu 6(1)(a) in (b) Direktive 2014/41, v posebnem položaju, v katerem so organi države članice zbrali podatke s prenosnih telefonov, ki s posebno programsko opremo in spremenjeno strojno opremo omogočajo šifrirano komunikacijo od konca do konca.
- 82 Tako navedeno sodišče z drugim vprašanjem, točka (a), sprašuje, ali mora biti za izpolnitev zahtev po nujnosti in sorazmernosti iz člena 6(1)(a) Direktive 2014/41 izdaja evropskega preiskovalnega naloga za posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, pogojena zlasti z obstojem konkretnih indicev za hudo kaznivo dejanje zoper vsako zadevno osebo v trenutku, ko je ta evropski preiskovalni nalog odrejen, ali pa v zvezi s tem lahko zadostuje sum glede obstoja več kaznivih dejanj, ki so jih storile še neidentificirane osebe.
- 83 Navedeno sodišče z drugim vprašanjem, točka (b), poleg tega sprašuje, ali načelo sorazmernosti glede na pravico do poštenega sojenja nasprotuje izdaji evropskega preiskovalnega naloga, če celovitosti podatkov, pridobljenih z ukrepom prestrežanja, ni mogoče preveriti zaradi zaupnosti tehničnih podlag, ki so omogočile ta ukrep, in če se obdolženec zato ne bi mogel učinkovito izjaviti glede teh podatkov v poznejšem kazenskem postopku.
- 84 V zvezi s členom 6(1)(b) Direktive 2014/41 se predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem, točki (a) in (b), sprašuje, ali – na splošno ali vsaj kadar so te podatke zbrali pristojni organi države izvršiteljice na ozemlju države izdajateljice in v interesu te države – za izdajo evropskega preiskovalnega naloga za posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, veljajo enaki vsebinski pogoji, kot veljajo v državi izdajateljici za zbiranje teh dokazov v povsem notranjem položaju.
- 85 V teh okoliščinah je treba šteti, da predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali – in po potrebi pod katerimi pogoji – člen 6(1) Direktive 2014/41 nasprotuje temu, da državni tožilec sprejme evropski preiskovalni nalog, ki se nanaša na posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, če so ti organi te dokaze pridobili s prestrežanjem telekomunikacij vseh uporabnikov prenosnih telefonov, ki s posebno programsko opremo in spremenjeno strojno opremo omogočajo šifrirano komunikacijo od konca do konca, na ozemlju države izdajateljice.
- 86 V zvezi s tem je treba spomniti, da so cilji Direktive 2014/41, kot je razvidno iz njenih uvodnih izjav od 5 do 8, nadomestiti razdrobljenost in zapletenost obstoječega okvira za zbiranje dokazov v kazenskih primerih s čezmejno razsežnostjo ter z vzpostavitvijo poenostavljenega in učinkovitejšega sistema, ki temelji na enotnem instrumentu, imenovanem „evropski preiskovalni nalog“, olajšati in pospešiti pravosodno sodelovanje, da se tako prispeva k uresničitvi cilja Unije, da ta postane območje svobode, varnosti in pravice, tako da se opira na visoko stopnjo zaupanja, ki mora obstajati med državami članicami (glej v tem smislu sodbo z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo), C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 39).
- 87 V skladu s členom 6(1) in (2) Direktive 2014/41 morata biti za izdajo evropskega preiskovalnega naloga izpolnjena dva kumulativna pogoja, katerih izpolnjevanje preveri odreditveni organ. Po eni strani se mora v skladu s členom 6(1)(a) te direktive ta organ prepričati, da je izdaja evropskega preiskovalnega naloga nujna in sorazmerna za namene postopka iz člena 4 te direktive ob upoštevanju pravic osumljenca ali obdolženca. Po drugi strani pa mora navedeni

- organ v skladu s členom 6(1)(b) te direktive preveriti, ali bi se preiskovalni ukrep(-i), naveden(-i) v evropskem preiskovalnem nalogu, lahko odredil(-i) pod enakimi pogoji v podobnem notranjem postopku.
- 88 Člen 6(1)(a) Direktive 2014/41 tako zahteva, da se preveri nujnost in sorazmernost izdaje evropskega preiskovalnega naloga s sklicevanjem na namene postopkov iz člena 4 te direktive. Zadnji navedeni člen, ki določa vrste postopkov, za katere se lahko izda evropski preiskovalni nalog, v točki (a) določa, da se tak nalog lahko izda „v zvezi s kazenskimi postopki, ki jih sprožijo pravosodni organi ali so lahko sproženi pred njimi, v zvezi z dejanjem, ki je kaznivo po nacionalnem pravu države izdajateljice“. Ker ta določba napotuje na pravo države izdajateljice, je treba nujnost in sorazmernost sprejetja take odločbe presojati izključno z vidika tega prava.
- 89 V zvezi s tem je treba ob upoštevanju vprašanj predložitvenega sodišča, na katera je bilo opozorjeno v točkah 82 in 83 te sodbe, pojasniti, prvič, da člen 6(1)(a) Direktive 2014/41 ne zahteva, da je izdaja evropskega preiskovalnega naloga za posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, nujno pogojena z obstojem suma storitve hudega kaznivega dejanja, ki temelji na konkretnih dejstvih, za vsako zadevno osebo v trenutku odreditve tega evropskega preiskovalnega naloga, če taka zahteva ne izhaja iz prava države izdajateljice.
- 90 Drugič, ta določba tudi ne nasprotuje izdaji evropskega preiskovalnega naloga, kadar celovitosti podatkov, pridobljenih z ukrepom prestrežanja, ni mogoče preveriti zaradi zaupnosti tehničnih podlag, na podlagi katerih je bil ta ukrep izveden, če je v poznejšem kazenskem postopku zagotovljena pravica do poštenega sojenja. Celovitost posredovanih dokazov je namreč načeloma mogoče presojati le v trenutku, ko pristojni organi dejansko razpolagajo z zadevnimi dokazi, in ne v predhodni fazi izdaje evropskega preiskovalnega naloga.
- 91 Dalje, iz besedila člena 6(1)(b) Direktive 2014/41 in razlikovanja iz člena 1(1) te direktive, navedenega v točki 68 te sodbe, izhaja, da če „preiskovalni ukrep(i), predviden(i) v [evropskem preiskovalnem nalogu]“, pomenijo pridobivanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, to je posredovanje teh dokazov pristojnim organom države izdajateljice, je tak nalog mogoče izdati le pod pogojem, da bi bilo to posredovanje „lahko [...] pod istimi pogoji odrejen[o] tudi v podobnem notranjem primeru“.
- 92 Člen 6(1)(b) Direktive 2014/41 z uporabo izrazov „pod istimi pogoji“ in „v podobnem notranjem primeru“ določa, da je določitev natančnih pogojev, potrebnih za izdajo evropskega preiskovalnega naloga, odvisna izključno od prava države izdajateljice.
- 93 Iz tega izhaja, da mora odreditveni organ, ki želi pridobiti dokaze, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, evropski preiskovalni nalog sprejeti ob upoštevanju vseh pogojev, ki so v pravu njegove države članice določeni za podoben notranji primer.
- 94 To pomeni, da za zakonitost evropskega preiskovalnega naloga, kot je ta iz postopka v glavni stvari, katerega namen je posredovanje podatkov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo in na podlagi katerih se zagotovijo informacije o komunikacijah uporabnika prenosnega telefona, ki s posebno programsko opremo in spremenjeno strojno opremo omogoča šifrirano komunikacijo od konca do konca, veljajo enaki pogoji, kot so tisti, ki se po potrebi uporabljajo za posredovanje takih podatkov v povsem notranjem položaju v državi izdajateljici.

- 95 Če torej pravo države izdajateljice to posredovanje pogojuje z obstojem konkretnih indicev, da je obdolženec storil huda kazniva dejanja, ali z dopustnostjo dokazov, ki jih sestavljajo zadevni podatki, za sprejetje evropskega preiskovalnega naloga veljajo vsi ti enaki pogoji.
- 96 Nasprotno pa se s členom 6(1)(b) Direktive 2014/41 tudi v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, v katerem so zadevne podatke na ozemlju države izdajateljice in v interesu te države zbrali pristojni organi države izvršiteljice, ne zahteva, da za izdajo evropskega preiskovalnega naloga za posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, veljajo enaki vsebinski pogoji, kot glede zbiranja teh dokazov veljajo v državi izdajateljici.
- 97 Res je, da je namen člena 6(1)(b) Direktive 2014/41 preprečiti izogibanje pravilom in jamstvom, ki jih določa pravo države izdajateljice. Vendar v obravnavani zadevi ni razvidno, da bi bil cilj ali učinek navedenega zbiranja in posredovanja tako zbranih dokazov na podlagi evropskega preiskovalnega naloga takšno izogibanje, kar mora preveriti predložitveno sodišče.
- 98 Poleg tega, ker v Direktivi 2014/41 ni nobenega pravila, zaradi katerega bi se ureditev, ki se uporablja za evropski preiskovalni nalog za posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, razlikovala glede na to, kje so bili ti dokazi zbrani, okoliščina, da je v obravnavani zadevi država izvršiteljica to zbiranje izvedla na ozemlju države izdajateljice in v interesu te države, v zvezi s tem ni pomembno.
- 99 Poleg tega je treba spomniti, da zlasti iz uvodnih izjav 2, 6 in 19 Direktive 2014/41 izhaja, da je evropski preiskovalni nalog instrument, ki spada pod pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah iz člena 82(1) PDEU, ki temelji na načelu medsebojnega priznavanja sodb in sodnih odločb. To načelo, ki je „temelj“ pravosodnega sodelovanja v kazenskih zadevah, pa temelji na medsebojnem zaupanju in izpodbojni domnevi, da druge države članice spoštujejo pravo Unije in zlasti temeljne pravice (sodba z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo), C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 40).
- 100 Iz tega sledi, da kadar želi odreditveni organ z evropskim preiskovalnim nalogom doseči posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, prvi od teh organov ni pooblaščen za preverjanje pravilnosti ločenega postopka, v katerem je država članica izvršiteljica zbrala dokaze, katerih posredovanje zahteva. Nasprotna razlaga člena 6(1) te direktive bi namreč v praksi privedla do bolj zapletenega in manj učinkovitega sistema, kar bi ogrozilo cilj, ki mu sledi ta direktiva.
- 101 Poleg tega je treba poudariti, da Direktiva 2014/41 zagotavlja sodni nadzor nad spoštovanjem temeljnih pravic zadevnih oseb.
- 102 Po eni strani člen 14(1) Direktive 2014/41 državam članicam nalaga, da zagotovijo, da se za preiskovalni ukrep, ki je predmet evropskega preiskovalnega naloga, uporabljajo pravna sredstva, enakovredna tistim, ki so na voljo v podobnih notranjih postopkih. V tem okviru pa mora pristojno sodišče preveriti spoštovanje pogojev za izdajo takega naloga, ki so določeni v členu 6(1) te direktive in na katere je opozorjeno v točkah od 87 do 95 te sodbe.
- 103 Če bi se torej izkazalo, da je posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi druge države članice že imajo, bodisi nesorazmerno za namene kazenskih postopkov, sproženih proti zadevni osebi v državi izdajateljici, na primer zaradi resnosti kršitve temeljnih pravic te osebe, bodisi je to

posredovanje odrejeno s kršitvijo pravne ureditve, ki se uporablja za podoben notranji postopek, bi morale sodišče, ki odloča o pravnem sredstvu zoper evropski preiskovalni nalog, s katerim je to posredovanje odrejeno, iz tega izpeljati posledice v skladu z nacionalnim pravom.

- 104 Po drugi strani člen 14(7) Direktive 2014/41 državam članicam nalaga, da zagotovijo, da se v kazenskem postopku, začetem v državi izdajateljici, pri presoji dokazov, pridobljenih s tem evropskim preiskovalnim nalogom, upoštevata pravica do obrambe in poštenost postopka.
- 105 V zvezi s pravico do poštenega sojenja pa je treba zlasti opozoriti, da mora sodišče, ki meni, da se stranka ne more učinkovito izjaviti glede nekega dokaza, ki lahko odločilno vpliva na ugotavljanje dejanskega stanja, ugotoviti, da je podana kršitev pravice do poštenega sojenja, in ta dokaz izločiti, da bi se taka kršitev preprečila (glej v tem smislu sodbo z dne 2. marca 2021, Prokuratuur (Pogoji za dostop do podatkov o elektronskih komunikacijah), C-746/18, EU:C:2021:152, točka 44).
- 106 Glede na vse zgoraj navedene razloge je treba na drugo in tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(1) Direktive 2014/41 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da državni tožilec sprejme evropski preiskovalni nalog, ki se nanaša na posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, če so ti organi te dokaze pridobili s prestrežanjem telekomunikacij vseh uporabnikov prenosnih telefonov, ki s posebno programsko opremo in spremenjeno strojno opremo omogočajo šifrirano komunikacijo od konca do konca, na ozemlju države izdajateljice, pod pogojem, da tak nalog izpolnjuje vse pogoje, ki jih pravo države izdajateljice določa za posredovanje takih dokazov v povsem notranjem položaju v tej državi.

Tretje vprašanje, točki (a) in (b)

- 107 Predložitveno sodišče s četrtem vprašanjem, točki (a) in (b), v bistvu sprašuje, ali je treba člen 31 Direktive 2014/41 razlagati tako, da ukrep v zvezi s prikritim poseganjem v terminalske naprave, katerega namen je pridobivanje podatkov o prometu, lokaciji in komunikaciji iz komunikacijske storitve, ki temelji na internetu, pomeni „prestrežanje telekomunikacij“ v smislu tega člena, o katerem je treba uradno obvestiti sodnika države članice, na ozemlju katere je cilj prestrežanja.
- 108 Člen 31(1) te direktive predvideva možnost, da pristojni organ države članice za namene izvršitve preiskovalnega ukrepa dovoli prestrežanje telekomunikacij osebe, katere naslov komunikacijskega priključka se uporablja na ozemlju druge države članice, katere tehnična pomoč za to prestrežanje ni potrebna. V tem primeru mora prva od teh držav članic, imenovana „država članica, ki prestreza“, o navedenem prestrežanju uradno obvestiti pristojni organ druge od teh držav članic, imenovane „obveščena država članica“.
- 109 Na prvem mestu, glede pojma „telekomunikacije“, uporabljenega v tej določbi, je treba spomniti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso tako iz zahtev po enotni uporabi prava Unije kot iz načela enakosti izhaja, da je treba izraze določbe prava Unije, ki pri opredelitvi svojega pomena in obsega ne napotuje izrecno na pravo držav članic, običajno razlagati avtonomno in enotno v celotni Uniji, in sicer ne le ob upoštevanju besedila te določbe, ampak tudi njenega konteksta ter ciljev, ki se uresničujejo z ureditvijo, katere del je ta določba (glej v tem smislu sodbi z dne 18. januarja 1984, Ekro, 327/82, EU:C:1984:11, točka 11, in z dne 8. decembra 2020, Staatsanwaltschaft Wien (Ponarejeni nalogi za nakazilo), C-584/19, EU:C:2020:1002, točka 49).

- 110 Glede na to, da nobena določba Direktive 2014/41 ne vsebuje opredelitve pojma „telekomunikacije“, uporabljenega v členu 31(1) te direktive, niti izrecnega napotila na pravo držav članic za določitev pomena in obsega tega pojma, je treba ugotoviti, da je treba to določbo v pravo Unije razlagati avtonomno in enotno, v skladu z metodologijo iz prejšnje točke.
- 111 Prvič, kar zadeva člen 31(1) Direktive 2014/41, izraz „telekomunikacije“ v običajnem pomenu napotuje na vse postopke posredovanja informacij na daljavo.
- 112 Drugič, v zvezi s sobesedilom, v katero je umeščen člen 31(1) Direktive 2014/41, je treba poudariti, da odstavek 2 tega člena določa, da se uradno obvestilo iz odstavka 1 navedenega člena opravi z obrazcem iz Priloge C k tej direktivi. Točka B, III, te priloge, naslovljena „Cilj prestrežanja“, pa določa navedbo tako telefonske številke kot naslova internetnega protokola (naslov IP) ali naslova e-pošte. Široko razumevanje pojma „telekomunikacije“ potrjuje tudi člen 31(3) Direktive 2014/41, v katerem je brez razlikovanja omenjeno prestreženo „gradivo“.
- 113 Tretjič, kar zadeva cilj člena 31 Direktive 2014/41, iz uvodne izjave 30 te direktive izhaja, da možnosti sodelovanja na podlagi te direktive na področju prestrežanja telekomunikacij ne bi smele biti omejene na vsebino telekomunikacij, temveč bi se lahko nanašale tudi na zbiranje podatkov o prometu in lokaciji, povezanih s temi telekomunikacijami.
- 114 Iz tega sledi, da prikrito poseganje v terminalne naprave, katerega namen je pridobivanje podatkov o komunikaciji, pa tudi podatkov o prometu ali lokaciji, iz komunikacijske storitve, ki temelji na internetu, pomeni „prestrežanje telekomunikacij“ v smislu člena 31(1) Direktive 2014/41.
- 115 Na drugem mestu, v zvezi z organom, na katerega je treba nasloviti uradno obvestilo iz tega člena, je, prvič, iz člena 31(1) te direktive razvidno, da se je zakonodajalec Unije zadovoljil s tem, da je napotil na „pristojni organ obveščene države članice“, ne da bi pojasnil upravno ali sodno naravo, ki bi jo moral imeti ta organ ali njegove naloge.
- 116 Drugič, poudariti je treba tudi, na eni strani, da ime navedenega organa ni eden od podatkov, naštetih v členu 33 Direktive 2014/41, ki so jih morale države članice sporočiti Evropski komisiji. Na drugi strani pa je iz obrazca iz Priloge C k tej direktivi, ki ga je treba, kot je navedeno v točki 112 te sodbe, uporabiti za uradno obveščanje o „prestrežanju telekomunikacij“ v smislu člena 31(1) navedene direktive, razvidno, da je edina navedba, ki jo je treba v zvezi s tem navesti na tem obrazcu, ime „obveščene države članice“.
- 117 Iz tega izhaja, da mora vsaka država članica določiti organ, pristojen za prejem uradnega obvestila iz člena 31(1) Direktive 2014/41. Če država članica, ki prestreza, ne more ugotoviti, kateri organ obveščene države članice je pristojen, se lahko uradno obvestilo naslovi na kateri koli organ obveščene države članice, za katerega država članica, ki prestreza, meni, da je za to primeren.
- 118 Vendar je treba v zvezi s tem pojasniti, da lahko pristojni organ v smislu člena 31(1) Direktive 2014/41 v skladu s členom 31(3) te direktive med drugim uradno obvesti, da se prestrežanje ne sme izvesti ali da se mora prekiniti, če v podobnem notranjem postopku prestrežanje ne bi bilo dovoljeno. Iz tega sledi, da mora organ, ki prejme uradno obvestilo, če v skladu s pravom obveščene države članice ni pristojni organ, zaradi zagotavljanja učinkovitosti člena 31 Direktive 2014/41 to uradno obvestilo po uradni dolžnosti posredovati pristojnemu organu.

119 Glede na vse zgoraj navedene razloge je treba na četrto vprašanje, točki (a) in (b), odgovoriti, da je treba člen 31 Direktive 2014/41 razlagati tako, da ukrep v zvezi s prikritim poseganjem v terminalne naprave, katerega namen je pridobivanje podatkov o prometu, lokaciji in komunikaciji iz komunikacijske storitve, ki temelji na internetu, pomeni „prestrezanje telekomunikacij“ v smislu tega člena, o katerem je treba uradno obvestiti organ, ki ga v ta namen določi država članica, na ozemlju katere je cilj prestrežanja. Če država članica, ki prestreza, ne more ugotoviti, kateri organ obveščene države članice je pristojen, se lahko to uradno obvestilo naslovi na kateri koli organ obveščene države članice, za katerega država članica, ki prestreza, meni, da je za to primeren.

Četrto vprašanje, točka (c)

120 Predložitveno sodišče s četrnim vprašanjem, točka (c), v bistvu sprašuje, ali je treba člen 31 Direktive 2014/41 razlagati tako, da je njegov namen varstvo pravic uporabnikov, na katere se nanaša ukrep „prestrežanja telekomunikacij“ v smislu tega člena, in da to varstvo zajema uporabo tako zbranih podatkov v okviru kazenskega pregona, uvedenega v obveščeni državi članici.

121 Najprej, v nasprotju s „prestrezanjem telekomunikacij s tehnično pomočjo druge države članice“, ki je urejeno v členu 30 Direktive 2014/41, „prestrezanje telekomunikacij“ iz člena 31 te direktive, torej tisto, za katero ni potrebna tehnična pomoč države članice, na ozemlju katere je cilj tega prestrežanja, ni predmet evropskega preiskovalnega naloga. Iz tega sledi, da se različni pogoji in jamstva, ki urejajo tak nalog, za navedeno prestrežanje ne uporabljajo.

122 Dalje, kot je bilo navedeno v točki 118 te sodbe, iz besedila člena 31(3) Direktive 2014/41 izhaja, da lahko pristojni organ obveščene države članice v primeru, da prestrežanje ne bi bilo dovoljeno v podobnem notranjem postopku, uradno obvesti pristojni organ države članice, ki izvaja prestrežanje, da se prestrežanje ne sme izvesti ali da ga je treba prekiniti ali celo, kadar je to primerno, da se prestreženi podatki ne smejo uporabiti oziroma da se lahko uporabijo le pod pogoji, ki jih določi prvonavedeni organ.

123 Uporaba izraza „lahko“ v tej določbi pomeni, da ima obveščena država članica možnost, ki je odvisna od presoje pristojnega organa te države, pri čemer mora biti uporaba te možnosti utemeljena z dejstvom, da takšno prestrežanje v podobnem notranjem primeru ne bi bilo dovoljeno.

124 Namen člena 31 Direktive 2014/41 tako ni le zagotoviti spoštovanje suverenosti obveščene države članice, temveč tudi zagotoviti, da ni ogrožena raven varstva, ki je v tej državi članici zagotovljena na področju prestrežanja telekomunikacij. Ker torej ukrep prestrežanja telekomunikacij pomeni poseganje v pravico do spoštovanja zasebnega življenja in komunikacij – določeno v členu 7 Listine – cilja prestrežanja (glej v tem smislu sodbo z dne 17. januarja 2019, Dzivev in drugi, C-310/16, EU:C:2019:30, točka 36), je treba šteti, da je namen člena 31 Direktive 2014/41 tudi varstvo pravic oseb, na katere se tak ukrep nanaša, pri čemer ta namen zajema tudi uporabo podatkov za namene kazenskega pregona v obveščeni državi članici.

125 Glede na vse zgoraj navedene razloge je treba na četrto vprašanje, točka (c), odgovoriti, da je treba člen 31 Direktive 2014/41 razlagati tako, da je njegov namen tudi varstvo pravic uporabnikov, na katere se nanaša ukrep „prestrežanja telekomunikacij“ v smislu tega člena.

Peto vprašanje

- 126 Predložitveno sodišče s petim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali načelo učinkovitosti nacionalnemu kazenskemu sodišču nalaga, da v okviru kazenskega postopka, uvedenega zoper osebo, osumljeno kaznivih dejanj, ne upošteva informacij in dokazov, pridobljenih v nasprotju z zahtevami prava Unije.
- 127 Najprej je treba poudariti, na eni strani, da je treba na to vprašanje odgovoriti le, če bi predložitveno sodišče na podlagi odgovorov na prvo, drugo, tretje in četrto vprašanje za predhodno odločanje ugotovilo, da so bili evropski preiskovalni nalogi odrejeni nezakonito.
- 128 Na drugi strani pa je glede na trenutno veljavno pravo Unije določitev pravil v zvezi z dopustnostjo in presojo informacij in dokazov, pridobljenih na način, ki je v nasprotju s pravom Unije, v kazenskem postopku načeloma v izključni pristojnosti nacionalnega prava (glej v tem smislu sodbo z dne 6. oktobra 2020, *La Quadrature du Net* in drugi, C-511/18, C-512/18 in C-520/18, EU:C:2020:791, točka 222).
- 129 V skladu z ustaljeno sodno prakso je treba namreč, kadar neko področje ni urejeno s predpisi Unije, v nacionalnem pravnem redu vsake države članice v skladu z načelom procesne avtonomije določiti postopkovna pravila, ki veljajo za pravna sredstva pred sodišči, s katerimi se varujejo pravice, ki jih imajo osebe na podlagi prava Unije, vendar le, če ta pravila niso manj ugodna od tistih, ki veljajo za podobne položaje, za katere velja nacionalno pravo (načelo enakovrednosti), in če se z njimi v praksi ne onemogoča ali čezmerno ne otežuje uveljavljanje pravic, ki jih daje pravo Unije (načelo učinkovitosti) (glej v tem smislu sodbi z dne 16. decembra 1976, *Rewe-Zentralfinanz* in *Rewe-Zentral*, 33/76, EU:C:1976:188, točka 5, in z dne 6. oktobra 2020, *La Quadrature du Net* in drugi, C-511/18, C-512/18 in C-520/18, EU:C:2020:791, točka 223).
- 130 Glede na to, kot je razvidno iz točk 104 in 105 te sodbe, ni mogoče spregledati, da člen 14(7) Direktive 2014/41 državam članicam izrecno nalaga, da brez poseganja v uporabo nacionalnih procesnih pravil zagotovijo, da sta v kazenskih postopkih v državi izdajateljici pri presoji dokazov, pridobljenih z evropskim preiskovalnim nalogom, upoštevani pravica do obrambe in pravica do poštenega postopka, kar pomeni, da je treba dokaze, glede katerih se stranka ne more učinkovito izjaviti, izločiti iz kazenskega postopka.
- 131 Glede na vse zgoraj navedene razloge je treba na peto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 14(7) Direktive 2014/41 razlagati tako, da nacionalnemu kazenskemu sodišču nalaga, da v okviru kazenskega postopka, uvedenega zoper osebo, osumljeno kaznivih dejanj, ne upošteva informacij in dokazov, če se ta oseba ne more učinkovito izjaviti glede teh informacij in dokazov ter če ti lahko odločilno vplivajo na presojo dejstev.

Stroški

- 132 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

1. Člen 1(1) in člen 2(c) Direktive 2014/41/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 3. aprila 2014 o evropskem preiskovalnem nalogu v kazenskih zadevah

je treba razlagati tako, da

ni nujno, da evropski preiskovalni nalog za posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, sprejme sodnik, kadar bi moral na podlagi prava države izdajateljice, če bi šlo za povsem notranji postopek v tej državi, začetno zbiranje teh dokazov odrediti sodnik, vendar je za odreditev posredovanja navedenih dokazov pristojen državni tožilec.

2. Člen 6(1) Direktive 2014/41

je treba razlagati tako, da

ne nasprotuje temu, da državni tožilec sprejme evropski preiskovalni nalog, ki se nanaša na posredovanje dokazov, ki jih pristojni organi države izvršiteljice že imajo, če so ti organi te dokaze pridobili s prestrežanjem telekomunikacij vseh uporabnikov prenosnih telefonov, ki s posebno programsko opremo in spremenjeno strojno opremo omogočajo šifrirano komunikacijo od konca do konca, na ozemlju države izdajateljice, pod pogojem, da tak nalog izpolnjuje vse pogoje, ki jih pravo države izdajateljice določa za posredovanje takih dokazov v povsem notranjem položaju v tej državi.

3. Člen 31 Direktive 2014/41

je treba razlagati tako, da

ukrep v zvezi s prikritim poseganjem v terminalske naprave, katerega namen je pridobivanje podatkov o prometu, lokaciji in komunikaciji iz komunikacijske storitve, ki temelji na internetu, pomeni „prestrežanje telekomunikacij“ v smislu tega člena, o katerem je treba uradno obvestiti organ, ki ga v ta namen določi država članica, na ozemlju katere je cilj prestrežanja. Če država članica, ki prestreza, ne more ugotoviti, kateri organ obveščene države članice je pristojen, se lahko to uradno obvestilo naslovi na kateri koli organ obveščene države članice, za katerega država članica, ki prestreza, meni, da je za to primeren.

4. Člen 31 Direktive 2014/41

je treba razlagati tako, da

je njegov namen tudi varstvo pravic uporabnikov, na katere se nanaša ukrep „prestrežanja telekomunikacij“ v smislu tega člena.

5. Člen 14(7) Direktive 2014/41

je treba razlagati tako, da

nacionalnemu kazenskemu sodišču nalaga, da v okviru kazenskega postopka, uvedenega zoper osebo, osumljeno kaznivih dejanj, ne upošteva informacij in dokazov, če se ta oseba ne more učinkovito izjaviti glede teh informacij in dokazov ter če ti lahko odločilno vplivajo na presojo dejstev.

Podpisi